

Dünyanı narahat edən, bəşər övladının belasına çevrilən, bir çox gənclərin aludə olduğu narkomaniya bu gün demək olar ki, öz sferasını genişləndirib. Cəmiyyət üçün çox qorxulu, təhlükəli olan narkomaniya insan sağlamlığına bərpəedilməz ziyan vurmaqla yanaşı, cəmiyyətdə neqativ halların yaranmasına da səbəb olur. Çünki narkomaniya cinayətkarlığa, zorakılığa və korrupsiyaya rəvac verir, immün çatışmazlığı sindromunun sürətlə artmasına təkan olur. Bunun təsirindən ailələri dağıdılır, ömürlər yarımçıq qalır. Əlbəttə ki, cəmiyyətin yarasına çevrilən "ağ ölüm" sosial partlayışlara səbəb olub. Narkotiklərin qanunsuz dövriyyəsi və narkomanlıq cəmiyyətin intellektual potensialının aşağı düşməsinə, genefondun pisləşməsinə, bir çox mənfi hallara gətirib çıxarır. Bu, həm də və ən əsası, cinayətkarlığın artmasına səbəbdir. Narkotiklərin qanunsuz dövriyyəsi terrorizmin maliyyə mənbəyi olmaqla beynəlxalq təhlükəsizliyə ən ciddi təhdidlərdən biridir.

Azərbaycanda narkomaniyaya qarşı mübarizə sahəsində dövlət tərəfindən kifayət qədər işlər görüldü. Bu sahədə fəaliyyət, ardıcıl olaraq, davam etdirilir və daha da genişləndirilir.

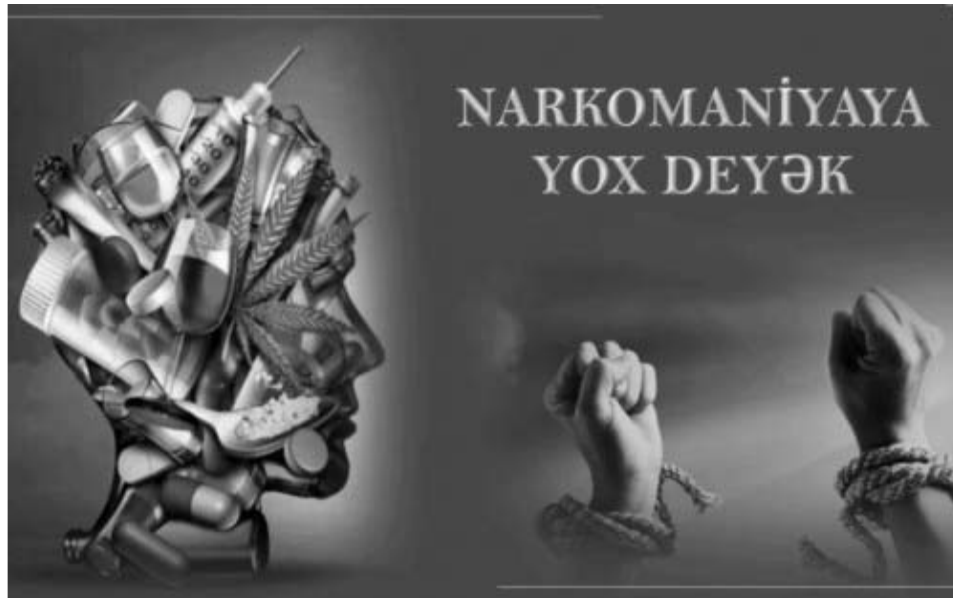
Belə ki, "Narkomanlığa və narkotik vasitələrin qanunsuz dövriyyəsinə qarşı tədbirlər haqqında" Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 1996-cı il 26 avqust tarixli Fərmanı narkomanlığa və narkotik vasitələrin qanunsuz dövriyyəsinə qarşı mübarizə sahəsində dövlət siyasətinin həyata keçirilməsini təmin etməkdə mühüm bir Sənəd oldu. Daha sonra, Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 2000-ci il 15 iyul tarixli Fərmanı ilə "Narkotik vasitələrin, psixotrop maddələrin və prekursorların qanunsuz dövriyyəsi və narkomanlığın yayılması ilə mübarizə üzrə Proqramı", 2007-ci il 28 iyun tarixli Sərəncamla "Narkotik vasitələrin, psixotrop maddələrin və onların prekursorlarının qanunsuz dövriyyəsi və narkomanlığın yayılması ilə mübarizə üzrə Proqramı (2007-2012-ci illər üçün)", 2013-cü il 24 iyun tarixli Sərəncam ilə "Narkotik vasitələrin, psixotrop maddələrin və onların prekursorlarının qanunsuz dövriyyəsinə və narkomanlığa qarşı mübarizəyə dair 2013-2018-ci illər üçün Dövlət Proqramı" təsdiq edilmiş və uğurla həyata keçirilmişdir. Dövlət orqanlarının və ictimai birliklərin fəaliyyətini əlaqələndirməkdən ibarət olan Narkomanlığa və Narkotik Vasitələrin Qanunsuz Dövriyyəsinə Qarşı Mübarizə üzrə Dövlət Komissiyası yaradılmışdır. Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyevin 22 iyul 2019-cu il tarixli Sərəncamı ilə "Narkotik vasitələrin, psixotrop maddələrin və onların prekursorlarının qanunsuz dövriyyəsinə və narkomanlığa qarşı mübarizəyə dair 2019-2024-cü illər üçün Dövlət Proqramı"nın təsdiq edilməsi görülmə işlərin davamı oldu.

GƏNCLƏŞƏN NARKOMANİYA

Dövlət Proqramından irəli gələrək respublikada narkotik vasitələrin, psixotrop

"Ağ ölüm" kabusu

maddələrin və onların prekursorlarının qanunsuz dövriyyəsinə və narkomanlığa qarşı mübarizənin gücləndirilməsi, antinarkotik təbliğatı, müasir informasiya texnologiyalarının imkanlarından istifadə olunmaqla, narkotiklərin qanunsuz dövriyyəsinin və narkomanlığın yayılmasının marifləndirmə yolu ilə qarşısının alınması istiqamətində tədbirlər həyata keçirilib və bu davam etməkdədir. Eyni zamanda, narkomanlığa düşər olmuş şəxslərin müalicəsi və reabilitasiyası istiqamətində müasir texnologiyaların və yeni üsullar tətbiq olunur. Son illər respublikamızda narkotik vasitələrin, psixotrop maddələrin və onların prekursorlarının, digər bihuşedici maddələrin qanunsuz dövriyyəsinə qarşı mübarizə xeyli güclənmiş, bu sahəyə cavabdeh olan dövlət orqanları ilə yanaşı, ictimai təşkilatların, qeyri-hökumət təşkilatlarının da fəallığı nəzərə cərpacaq dərəcədə artmışdır. Bu gün narkomanıyanın gəncləşməsi prosesi gedir. Narkotik maddə alverçiləri uşaqlardan sui-istifadə edərək, onlara həmin mehsulları təklif edirlər. Beləliklə, uşaqlarda

aludəçilik yaranır.

NARKOMANLIQ DİAQNOZU İLƏ QEYDİYYATDA OLANLARIN ARTAN SAYI

Azərbaycan Respublikası Səhiyyə Nazirliyinin məlumatına əsasən, 2020-ci ilin 31

dekabr tarixində ölkə üzrə narkomanlıq diaqnozu ilə qeydiyyatda olanların sayı 33 788 nəfər təşkil edib. Həmin şəxslərdən 28 318 nəfəri dispanser, 5 470 nəfəri profilaktik qeydiyyatda olanlar olub. Bu şəxslərdən 618 nəfəri qadın olub. 23 537 nəfər opioid qrupuna aid narkotik istifadəçiləri, 10 251 nəfər kannabinoid qrupuna aid narkotik istifadəçiləri olub. 2020-ci ildə müvafiq diaqnozla 2 723 nəfər qeydiyyata götürülüb, 1 856 nəfər isə qeydiyyattan çıxarılıb.

2021-ci ildə isə respublika üzrə narkomanlıq diaqnozu ilə qeydiyyatda olanların sayı 34 602 nəfər təşkil edib. Həmin şəxslərin 27 106 nəfəri dispanserdə, 7 496 nəfəri profilaktik qeydiyyatda olanlardır. Onlardan 556 nəfəri qadın olub. 24 850 nəfər opioid qrupuna aid narkotik istifadəçiləri, 9 752 nəfər kannabinoid qrupuna aid narkotik istifadəçiləri olub. 2021-ci ildə müvafiq diaqnozla 5 603 nəfər qeydiyyata götürülüb, 4 789 nəfər isə qeydiyyattan çıxarılıb.

Səhiyyə Nazirliyi tərəfindən qəbul olunmuş yeni statistik hesabat formasına uyğun təqdim edilmiş məlumata əsasən, 2024-cü il 31 dekabr tarixində respublika üzrə narkomaniya, narkotik maddələrin qəbulundan yaranan psixi və davranış pozuntuları ilə əlaqədar dispanser nəzarətində olanların sayı 40 490 nəfər təşkil etmişdir. Onlardan 20 182 nəfəri opioidlərin, 8 611 nəfəri kannaboidlərin, 11 697 nəfəri isə bir neçə narkotik maddəni eyni zamanda qəbul etməsi nəticəsində psixikası və davranışı pozulmuş şəxslərdir. Bunlarda 1005 nəfəri isə qadındır. Beləliklə, son 5 ilin rəsmi narkotik istifadəçisi statistikasını ortadadır. Bir daha xatırladaq ki, 2020-ci ildə ölkə üzrə rəsmi qeydiyyatda olan narkotik istifadəçilərinin sayı 33 788 nəfər, 2021-ci ildə 34 602 nəfər, 2022-ci ildə 35 097 nəfər, 2023-cü ildə 36 659 nəfər, 2024-cü ildə isə 40 490 nəfər təşkil edib.

NARKOMANİYA CƏMİYYƏTİN QORXUNC KABUSUDUR

Bildiyimiz kimi, narkotik maddələr orqanizmə daxil olduqdan sonra psixoloji, fiziki dəyişikliklərə səbəb ola bilən və asılılıq yarada bilən kimyəvi maddələrdir. Mütəxəssislərin qənaətinə görə, narkotik maddə asılılığı, saxta xoşbəxtlik hissi verən maddənin müəyyən təsiri əldə etmək üçün lazım olan istifadəsi müddətində ortaya çıxan, fiziki, psixi və sosial problemlərə baxmayaraq, maddə istifadəsinin davam etdirilməsi və bu istəyin dayandırılma bilmədiyi bir vəziyyətdir. Narkotik beyin funksiyalarına və bütün orqanizmə təsir edir. Zamanla zehni və davranış problemləri yaranaraq, insanın yaxın münasibətlərinə, ictimai və peşə həyatına mənfi təsir göstərir.

Əlbəttə ki, narkomaniya yalnız cəmiyyətin narkotik asılılıqdan əziyyət çəkən fərdinin deyil, ümumilikdə cəmiyyətin bir problemdir. Narkotik istifadəçisi birbaşa və ya dolayı yolla cəmiyyətin bütün üzvlərinə təsir edir. Mütəxəssislərin qənaətinə görə, narkotizmlə mübarizə uzunmüddətli, çoxşaxəli, geniş maliyyə vəsaiti tələb edən dinamik bir prosesdir. Problemin ictimai təhlükəliliyi isə ondan ibarətdir ki, bu cinayət həmişə gizli şəraitdə

baş verir, nəzarətdən kənarda qalır və durmadan artır. Narkomanlığın yayılmasının qarşısını almaq üçün maarifləndirmə tədbirlərinin təşkilı davamlı olmalıdır. Qorxunc bu kabus gənclərin başı üzərində dolaşmaqdadır. Gənc və yeniyetmələrin sağlam böyüməsi təkcə dövlətin üzərinə düşən məsuliyyət deyil, bu işdə hər kəs bacardığını etməlidir. Cəmiyyətin hər bir vətəndaşının bu istiqamətdə fəallığı mütləqdir.

Nəzakət ƏLƏDDİNQIZI